

Att öka kunskapen om barnen i gruppverksamheter 2018

Per Åsbrink

Att öka kunskapen om barnen i gruppverksamheter 2018

Per Åsbrink

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
BAKGRUND	4
Syfte	4
Metod.....	4
Bortfall	4
Disposition	4
DEL 1. RESULTAT TOTALT – VILKA ÄR BARNEN, 2018?.....	5
Antal barn	5
Barnens kön.....	5
Barnens ålder	6
Hur barnen bor.....	6
Rekryteringsvägar.....	8
Grupper 2018.....	8
Annat stöd	9
Problemen hos barnens föräldrar	10
Tidigare deltagande i grupp	11
Resultat – hur upplever barnen gruppverksamheten, 2018?	12
DEL 2. ÖPPNA FRÅGOR – BARNENS ÅSIKTER 2018	14
DEL 3. KOMMUNREDOVISNING 2018	16
SAMMANFATTNING	21
BILAGA 1. ENKÄT FÖR BARN OCH UNGDOMAR.....	22

Bakgrund

2011 startade FoU Välfärd vid Region Gävleborg en forskarcirkel med representanter från stödgrupperna för barn- och unga i länet vars föräldrar har problem med alkohol/narkotika, psykiska problem, använder våld eller befinner sig i separationskonflikt. Barngruppsverksamheterna har beskrivits i en rapport från forskarcirkeln.

Sedan 2012 används en gemensam dokumentationsmall för att samla in och sammanställa statistik från stödgrupperna samt dokumentera vad verksamheten har betytt för dem som deltagit.

Denna rapport omfattar sammanställda data för genomförda barngruppsverksamheter i länets kommuner under år 2018, med jämförelser för perioden 2012–2018.

Syfte

Dokumentationen syftar till att öka kunskapen om barn som deltar i stödgruppsverksamhet, avsende familjeförhållanden, problem i familjen, andra stödåtgärder för det enskilda barnet och barns upplevelse av gruppverksamhet.

Metod

Barnen har besvarat en enkät (se bilaga 1). Gruppledarna har överfört svaren på dessa enkäter i en Excel mall. Resultatet från deltagande kommuner har sammanställts av FoU Välfärd Region Gävleborg. Sammanställning och analys sker i SPSS.

Bortfall

Vi beräknar ett bortfall mellan 8–10 %. Det har varit hög närvaro vid avslutningsträffarna, då enkäterna har fyllts i. Bortfallet beror till största delen på frånvaro vid dessa.

Disposition

Del 1: Redovisning av resultatet från sex kommuners gruppverksamheter.

Del 2: Barnens åsikter.

Del 3: Kommunredovisning.

DEL 1. Resultat totalt – Vilka är barnen, 2018?

Antal barn

Sex kommuner har inlämnat dokumentation kring barnen i gruppverksamheter för 2018. Totalt deltog 109 barn i gruppverksamheter i sex av länets kommuner. Fyra av sex kommuner har haft barngrupper under vår och höstterminen. Två kommuner har haft grupper under endast en termin (vår eller höst) (tabell 1).

Tabell 1. Antalet barn i gruppverksamhet efter kommuner. 2012–2018. Antal barn.

	År							Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Sandviken	25	20	13	5*	14	14	24	115
Gävle	60	61	45	39	50	63	48	366
Söderhamn	16	14	15	21	18	24	15	123
Bollnäs	26	29	40	30	33	24	8*	190
Ovanåker	5	5	4	12	5*	5*	6*	42
Ljusdal	19	12	9	12	3*	-	-	55
Hudiksvall	3	0	0	0	5*	5*	8	21
Nordstig	0	0	6	0	-	-	-	6
Totalt	154	141	132	119	128	135	109	918

*Grupper under en termin.

Barnens kön

Fler flickor (72 %) än pojkar (28 %) deltog i gruppverksamheterna under 2018 i sex av länets kommuner. I jämförelse mellan 2017 och 2018 har andelen pojkar minskat (från 39 till 28 %). Sammantaget för perioden 2012–2018 (se kolumn Totalt) finner vi fler flickor (65 %) än pojkar (35 %) i gruppverksamheterna i länets kommuner (tabell 2).

Tabell 2. Kön. 2012–2018. Totalt. Antal och procent.

	År							Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Pojke	45	53	51	50	44	52	30	325
	29 %	38 %	39 %	42 %	34 %	39 %	28%	35%
Flicka	109	88	81	69	84	83	79	593
	71 %	62 %	61 %	58 %	66 %	61 %	72%	65%
Totalt	154	141	132	119	128	135	109	918
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100%

Barnens ålder

För 2018 noteras att 69 % av barnen är mellan 7–12 år och 26 % mellan 13–16 år. Totalt för hela perioden (2012–2018) finner vi att de flesta barnen är i åldersgruppen 7–12 år (75 %) (tabell 3). Medelåldern på barnen som deltagit i gruppverksamheterna under 2018 är 11 år (10,84).

Tabell 3. Åldersgrupp. 2012–2018. Totalt. Antal och procent.

	År							Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
0 - 6 år	0	2	0	1	2	3	4	12
	0 %	1 %	0 %	1 %	2 %	2 %	4%	1%
7 - 12 år	115	119	106	89	96	89	75	689
	75 %	84 %	80 %	75 %	75 %	66 %	69%	75%
13 - 16 år	24	16	25	27	25	34	28	179
	16 %	11 %	19 %	23 %	20 %	25 %	26%	19%
17 - 20 år	15	4	1	2	5	9	2	38
	10 %	3 %	1 %	2 %	4 %	7 %	2%	4%
Totalt	154	141	132	119	128	135	109	918
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100%

Hur barnen bor

För 2018 noteras att 31 % av barnen bor med biologisk förälder + styvförälder och 30 % bor växelvis hos mamma/pappa. 20 % bor med en ensamstående mamma och 8 % bor med båda sina biologiska föräldrar. I jämförelse mellan 2017 och 2018 noteras att andelen barn som bor med en biologisk förälder + styvförälder har ökat från 13 – 29 %. Över perioden 2012–2018 (se kolumnen Totalt) finner vi att de vanligaste familjebilderna för barnen som deltar i barngruppsverksamheterna är växelvisboende hos mamma/pappa (26 %) eller att bo med en ensamstående mamma (25 %) (tabell 4).

Tabell 4. Hur bor barnet? 2012–2018. Totalt. Antal och procent.

Barnets familjesituation	År							Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Bor med båda föräldrarna	24	14	10	22	20	20	9	119
	16 %	10 %	8 %	18 %	16 %	15 %	8%	13%
Bor med förälder + styvförälder	31	28	28	26	19	18	31	181
	20 %	20 %	23 %	22 %	15 %	13 %	29%	20%
Bor med ensamstående mamma	43	35	36	20	35	35	22	226
	28 %	25 %	30 %	17 %	27 %	26 %	20%	25%
Bor med ensamstående pappa	9	11	9	8	7	6	6	56
	6 %	8 %	7 %	7 %	5 %	4 %	6%	6%
Växelvís boende hos mamma/pappa	33	34	32	32	40	39	30	240
	21 %	24 %	26 %	27 %	31 %	29 %	28%	26%
Familjehem – släkting placering	5	4	0	0	3	5	2	19
	3 %	3 %	0 %	0 %	2 %	4 %	2%	2%
Familjehem - främmande familjehem	6	12	6	11	3	10	8	56
	4 %	9 %	5 %	9 %	2 %	7 %	7%	6%
Annan familjesituation	3	3	0	0	1	2	0	9
	2 %	2 %	0 %	0 %	1 %	1 %	0%	1%
Totalt	154	141	121	119	128	135	108*	906
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100%

*Bortfall=1

Om vi kategoriserar barnens familjeförhållanden utifrån andel barn som lever med sina båda biologiska föräldrar respektive i andra familjeförhållanden finner vi att 8 % av barnen lever med sina båda biologiska föräldrar. En majoritet av barnen (92 %) lever alltså i splittrade familjer eller i andra familjeförhållanden (tabell 5).

Tabell 5. Andel barn i splittrade familjer. 2018. Totalt. Antal och procent

	Antal	Procent
Bor med båda biologiska föräldrarna	9	8
Andra familjeförhållanden	89	82
Placerad i familjehem eller annan familjesituation	10	9
Totalt	108	100

Rekryteringsvägar

För 2018 erhåller nära hälften av barnen (49 %) information om barngruppsverksamheten via socialtjänsten, 21 % via skolan och 14 % via sin släkt, bekanta eller kompisar. Under hela perioden (2012 – 2018, se kolumn Totalt) har socialtjänsten varit den främsta informationskällan till barngruppsverksamheten i länets kommuner (tabell 6).

Tabell 6. Information om barngruppen. 2012–2018. Totalt. Antal och procent.

Informatör	År							Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018	
Genom socialtjänsten	56	65	50	55	62	63	52	403
	39 %	50 %	48 %	53 %	49 %	50 %	49%	48%
Genom skolan	24	34	23	16	15	21	22	156
	17 %	26 %	22 %	16 %	12 %	17 %	21%	19%
Genom min släkt/ bekanta/kompisar	43	31	20	21	24	32	15	189
	30 %	24 %	19 %	20 %	19 %	26 %	14%	23%
Genom annan	20	1	12	11	25	9	17	91
	14 %	1 %	11 %	11 %	20 %	7 %	16%	11%
Totalt	143	131	105	103	126	125	106*	839
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100%

*Bortfall=3

Grupper 2018

Den vanligaste typen av gruppverksamhet i länets kommuner 2018 var ”Barn till separerade föräldrar” (35 barn) följt av grupp för barn med ”Missbruk i familjen” (21 barn) och ”Psykisk ohälsa i familjen” (19 barn) (tabell 7).

Tabell 7. Typ av grupp efter kommuner. 2018. Antal.

	Vilken grupp har avslutats						Totalt
	Missbruk	Psykisk ohälsa	Bevitnat våld	Barn till separerade föräldrar	Barn i familjehem	Missbruk samt psykisk ohälsa	
Sandviken	-	-	-	5	-	19	24
Gävle	6	16	16	10	-	-	48
Söderhamn	13	-	-	2	-	-	15
Bollnäs	2	-	-	4	-	2	8
Ovanåker	-	-	-	6	-	-	6
Hudiksvall	-	-	-	8	-	-	8
Totalt	21	16	16	35	-	19	109

Problemen hos barnens föräldrar

De vanligaste problemen hos barnens föräldrar år 2018 är föräldrar som skiljt sig och inte kommer överens (49 %) följt av missbruk (40 %) och psykiska problem (30 %). Vid en jämförelse över hela perioden 2012 – 2018 (se kolumn Totalt) finner vi att de vanligaste problemen hos barnens föräldrar är separationskonflikter (45 %) och missbruk (44 %) (tabell 10).

Tabell 10. Problem i familjen. 2012–2018. Totalt. Antal och procent.¹

Typ av problem	År							Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Missbruk	84	70	48	59	43	45	44	395
	57 %	51 %	39 %	50 %	35 %	35 %	40 %	44 %
Psykiska problem	26	18	21	25	32	47	33	202
	18 %	13 %	17 %	21 %	26 %	35 %	30 %	23 %
Våld mellan vuxna i hemmet	16	9	7	10	16	11	22	91
	11 %	7 %	6 %	8 %	13 %	8 %	20 %	10 %
Föräldrar som skiljt sig och inte kommer överens	52	61	54	53	68	56	53	397
	35 %	45 %	44 %	45 %	55 %	41 %	49 %	45 %
Andra problem	18	21	24	4	17	23	18	125
	12 %	15 %	20 %	3 %	14 %	17 %	17 %	14 %
Antal barn	147	136	122	118	124	135	170	1210

För 2018 finner vi att det i genomsnitt förekommer närmare två problem (1,55) i barnens familjer. I jämförelse mellan 2017 och 2018 har problemtyngden i familjerna ökat, från 1,36 till 1,55 (tabell 11).

Tabell 11. Genomsnittligt antal problem i familjen. 2012–2018. Totalt. Medelvärde.

År	Medel	Antal
2012	1,33	147
2013	1,32	136
2014	1,25	122
2015	1,29	119
2016	1,41	124
2017	1,36	135
2018	1,55	109
Totalt	1,36	892*

*Bortfall=26

Nedanstående tabell 12 beskriver vilken grupp som barnen deltagit i samt vilka problem man upplever i sin familj. Vilken grupp som barnen har deltagit i överensstämmer med vilket problem man upplever i sin familj. Vi noterar dock att för en del av barnen föreligger ytterligare problem i familjen. Som exempel, för de barn som deltagit i grupp rörande ”Barn till separerade föräldrar” noteras att vissa barn även har erfarenhet av missbruk, psykisk ohälsa i familjen eller våld mellan vuxna i sin familj (tabell 12).

¹ Multi Response Crosstabs

Tabell 12. Deltagande i typ av grupp jämfört problem i familjen. 2018. Totalt. Antal.²

Vilken grupp har barnen deltagit?	Problem i familjen					Totalt
	Missbruk	Psykiska problem	Våld mellan vuxna i hemmet	Föräldrar som skiljt sig och inte kommer överens	Andra problem	
Missbruk	20	1	1	3	2	21
Psykisk ohälsa	1	16	0	0	1	16
Bevittnat våld	3	2	15	4	2	16
Barn till separerade föräldrar	6	2	3	35	3	35
Barn i familjehem	0	0	0	0	2	2
Missbruk samt psykisk ohälsa	14	12	3	11	8	19
Totalt	44	33	22	53	18	109

Tidigare deltagande i grupp

För gruppverksamheterna under 2018 noteras att de allra flesta barnen (75 %) aldrig tidigare har gått i grupp. Av de barn som tidigare har deltagit i gruppverksamhet har de flesta av barnen gått i grupp ”Barn till separerade föräldrar” (11 %) (tabell 13).

Tabell 13. Har barnet tidigare gått i grupp? 2012–2018. Totalt. Antal och procent.³

	År							Totalt
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Nej, aldrig tidigare gått i grupp	110	100	88	79	97	102	81	657
	72 %	72 %	72 %	66 %	76 %	76 %	75 %	73 %
Ja, grupp Missbruk i familjen	29	17	20	25	20	21	9	140
	19 %	12 %	16 %	21 %	16 %	16 %	8 %	16 %
Ja, grupp Psykisk ohälsa i familjen	2	8	2	3	3	9	10	37
	1 %	6 %	2 %	3 %	2 %	7 %	9 %	4 %
Ja, grupp Bevittnat våld i familjen	6	2	1	3	2	1	5	20
	4 %	1 %	1 %	3 %	2 %	1 %	5 %	2 %
Ja, grupp Barn till separerade föräldrar	5	13	12	11	2	3	12	62
	3 %	9 %	10 %	9 %	2 %	2 %	11 %	7 %
Annan grupp	4	6	1	1	10	3	2	25
	3 %	4 %	1 %	1 %	8 %	2 %	2 %	3 %
Totalt	153	138	122	119	128	135	119*	104 %

*Bortfall=1

Resultat – hur upplever barnen gruppverksamheten, 2018?

Följande avsnitt redovisar resultatet av den del av enkäten där barnen får delge sina upplevelser kring att delta i barngruppen utifrån en skala 1–5 (1=mycket negativt, 5= mycket positivt).

² Multi Response Crosstabs

³ Multi Response Crosstabs

Mer än hälften (68 %) av barnen *instämmer helt* att gruppen har varit till *god hjälp*, vi finner att 79 % av barnen *instämmer helt* att det har varit mycket bra att *träffa andra barn* med liknande erfarenheter (tabell 14).

Tabell 14. Om att gå i gruppen. 2018. Procent.

	Instämmer inte alls	2	3	4	Instämmer helt
Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp**	1	1	8	21	68
Jag har blivit lyssnad till i gruppen**	0	2	5	16	78
Det har varit bra att träffa andra med liknande erfarenheter **	1	1	5	14	79

**Bortfall=2.

Barnen erhöll ett antal frågor i enkäten som rör upplevda effekter *efter* att man avslutat gruppen. Där finner vi bl.a. att 38 % *instämmer helt* i att man har *lättare att be om hjälp* efter gruppen samt att 36 % *instämmer helt* i att man har *lättare att uttrycka sina känslor* efter att ha deltagit i gruppen (tabell 15).

Tabell 15. Efter gruppen 2018. Procent.

	Instämmer inte alls	2	3	4	Instämmer helt
Nu vet jag mer om missbruk m.m.***	5	5	18	38	35
Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina föräldrar nu**	7	8	27	24	34
Nu har jag lättare att be om hjälp**	5	5	25	27	38
Jag kan lättare uttrycka mina känslor**	5	3	28	29	36
Jag tänker mer på mig själv och vad jag behöver**	3	9	28	36	24
Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar ****	9	10	19	30	32

*Bortfall=1 **Bortfall=2 ***Bortfall=3 ****Bortfall=6

Genom att barnen får besvara enkätfrågorna utifrån en skala på 1–5, där 1=mycket dåligt och 5=mycket bra, går det att beräkna ett medelvärde. Där ett medelvärde kring 4 eller 5 är *positivt* och ett medelvärde kring 1 eller 2 är *negativt*.

Vid en sammanställning, i fallande skala, av medelvärden (skala 1–5) kring barnens upplevelser av gruppverksamheterna under 2018 finner vi att det högsta medelvärdet (mest nöjd) rör upplevelsen av att ha *träffat andra barn med liknande erfarenheter* (4,70). Lägst medelvärde för 2018 noteras för frågan rörande *jag har lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar nu* (3,67) (tabell 16).

Tabell 16. Sammanställning medelvärden 2018. Skala 1–5. 1 = mycket dåligt, 5 = mycket bra
Förändring 2017 och 2018. Medelvärde.

	2018 Medelvärde	2017 Medelvärde	Förändring 2017/2018
Det har varit bra att träffa andra barn med liknande erfarenheter	4,70	4,60	+0,10
Jag har blivit lyssnad till i gruppen	4,69	4,68	+0,01
Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp	4,55	4,51	+0,04
Vet mera om missbruk/psykisk sjukdom/våld/konflikter mellan vuxna	3,93	3,53	+0,40
Nu har jag lättare att be om hjälp när jag behöver det	3,90	3,74	+0,16
Jag kan lättare uttrycka mina känslor efter att jag gått i gruppen	3,88	3,79	+0,09
Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina föräldrar nu	3,70	3,59	+0,11
Jag tänker mer på mig själv och vad jag behöver	3,69	3,52	+0,17
Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar	3,67	3,50	+0,17
Totalt medelvärde	4,08	3,94	+0,14

I jämförelse mellan 2017 och 2018 (se kolumn förändring 2017/2018) noteras att det totala medelvärdet för alla enkätfrågorna har förbättrats avsevärt (+0,14) (tabell 18).

För specifika frågor noterar vi förbättrade medelvärden mellan 2017 och 2018 främst rörande frågorna; Vet mera om missbruk/psykisk sjukdom/våld/konflikter mellan vuxna (+0,40), Jag tänker mer på mig själv... (+0,17), Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar (+0,17) och Nu har jag lättare att be om hjälp... (+0,16) (tabell 16).

Vi noterar alltså inga försämrade medelvärden per enkätfrågor i jämförelse mellan 2017 och 2018 (tabell 16).

DEL 2. Öppna frågor – Barnens åsikter 2018

Barnen fick i slutet av enkäten skriva ner sina upplevelser av gruppverksamheten.

Vad är du mest nöjd med?		
Att leka lekar.	Att få träffa nya personer med liknande situation som mig själv, samma sak som jag har gått igenom	Att man får träffa andra. Att man lär sig saker
Alla kompisar	Att få träffa nya vänner samt att få träffa gamla gruppvänner.	Att man kan känna sig trygg/samhörighet
Alla var snälla. Alla lyssnade på varandra. Jag var inte ensam.	Att få veta hur andra har det, att jag inte är ensam	Att man kunde prata om nått som alla förstod och vart med om det
ALLT, skönt att ha ett ställe att pysa på (som XX säger)	Att få veta mer om andra och att det finns fler som har samma problem	Att prata om vad som händer hemma och det blir lättare att prata med någon som har skilda föräldrar
Allt! Mycket gott fika och bra kompisar	Att gruppen tagit emot mig och varit snälla mot mig. Långtat till varje tisdag och inte missat en enda gång.	Att pyssla
Att alla fick vara med	Att ha fått nya kompisar	Att träffa andra personer
Att alla lyssnade och alla var trevliga	Att jag fick en ny kompis! Och att jag fick träffa Marika och Lena och prata med dem och bli lyssnad på.	Att träffa barn som varit med om lika saker
Att bara börja här och att se på bra filmer	Att jag fick min hjälp jag behöver	Att vi fått frukt och ritat
Att få lära känna alla bättre	Att jag har fått ur mig det dåliga som har hänt i mitt liv	Att vi har prata om allvarliga saker och träffat andra men även lekt lekar
Att få lära mig nya saker, träffa nya vänner och att det är roligt att vara på Lyktan	Att jag har fått vara här. Träffat andra barn	Att vi har pratat och fikat, ätit middag, efterrätt och mat tillsammans.
Att få lära sig nya saker och träffa nya kompisar	Att jag inte var ensam och flera har gått igenom samma sak.	Att vi har pratat om känslor
Att få prata och lära känna nya personer	Att jag kunnat prata ut om hur jag haft det hemma	Bra att träffa andra och att förstå att det inte är mitt fel
Att få träffa andra barn som har samma problem i hemmet	Att kunna prata om saker som jag inte kan prata med mina föräldrar om.	Bra fika. Att bara komma dit
Att få träffa andra med liknande problem och få prata om problemen	Att kunna säga saker som är svårt att säga	De andra, tack vare dom har det alltid varit roligt att gå i grupp
Att få träffa andra med samma "problem" som jag	Att lyssna på varandra och att man får hjälp med det som är jobbigt. Man mår alltid bra när man går hem från gruppen.	Det har varit roligt
Att få träffa andra som har liknande "problem", Jag får prata fritt och tycka som jag vill	Att man får höra att andra barn har varit med om samma sak	Det var kul att gå här för det har gjort mig enklare om att prata om mina känslor.
Att få träffa andra som har samma problem	Att man får leka och ha kul	Det är skönt att prata, och att jag inte är ensam om att ha en sjuk förälder
Att få träffa nya kompisar	Kompisarna, fikat	Snälla ledare, allt är bra
Dom har varit snälla och hjälpt mig	Konceptet av att flera med samma problem kan träffas	Träffa andra och fika
Få nya vänner	Kul och få möta folk och prata om våld	Träffa kompisar och få nya vänner
Grupplek och gladhet.	Leka, fika och prata	Träffa människor med liknande erfarenheter om våld
Gympasaken	Lekar var bra. Alla nya kompisar. Förändringar: köpa nya muggar och plåster. Mysigt med mörkt och ljus i mitten (ljusförändring).	Träffa nya kompisar med liknande erfarenheter

Intressant att träffa andra och skönt att veta att man inte är ensam	Mellanmålet var bra, samlingen var bra, vad alla sa i gruppen. Bra att använda sig av "talboll".	Träffa nya människor som gått igenom samma sak och förstår hur det känns
Jag har berättat mycket	Nya kompisar!!! Och fika...	Vi har så roligt när vi möts och en av de som går gruppen kände jag sedan dagis.
Jag har fått bättre självförtroende	Nya vänner! Jag vill gärna gå mer gånger.	Roligt
Jag har kunnat tänka på annat än att mamma är ledsen.	Oboy och smörgås	Jag tycker att gruppen har varit bra.
Klä ut sig		

Vad skulle kunna vara bättre?		
Att alla lyssnar lite mer och att vi skulle slutat 15 minuter tidigare	Att åka till Leklandet fler gånger	Jag vet inte. Jag tycker att det varit bra
Att alla lyssnar och inte bara några	Bättre mellis.	Kunna fortsätta med nämnda grupp
Att barnen inte svär alls	De skulle ha kunnat vara längre	Lekt mer
Att det kommer fler barn	Det ska finnas bebisar som är söta	Lite mer prat om våld
Att det var en större grupp	Det var bra som det var	Mer film.
Att mamma skulle hämta och lämna	Fler träffar	Mer fria konversationer mellan specifika ämnen
Att man får veta vilka som är med i gruppen innan man börjar	Fler vuxna. Fler träffar.	Mer kurragömma! Haha :) (Skoja) Inget. Allt är redan jättebra :)
Att ni ska vara med mig i skolan	Försöka få den lugnare	Mer träffar
Att vi skulle lyssna mera	Inget! Gruppen var perfekt.	Om ni hade allting, en Lamborghini
Att vi skulle pratat mer om våra känslor även fast vi skulle haft det jobbigt.	Inget. Varit kanon.	Prata mer om våld
Snällare ledare :P	Vara mer på leklandet Delfinen	Vad jag gått igenom och om mitt mående
Vara några fler i gruppen	Varje träff varar lite längre	

Har du något mer att säga?		
Att de va JÄTTEKUL	Det var en bra erfarenhet	Jag är ledsen att det är sista dagen på Lyktan
Att det har hjälpt mig mycket.	Det var roligt i början, sen vart det tråkigt/ ville vara mer med kompisar.	Jag är så glad att jag har fått gå i grupp
Att Elena och Susanne har varit till stor hjälp	Jag kommer att sakna min grupp och kompisarna. Det har varit TOPPEN! :)	Johanna och Marika är BÄST!
Bra ledare, bra grupp	Jag kommer sakna gruppen	Nanny och Lena är bäst
Det har varit superkul att vara med här.	Jag vill ha den snabbaste bilen i världen	Omvända roller i gruppen
Det har varit såå kul att vara här men även lite jobbigt	Jag är glad att jag får gå på grupp	Roligt att få vara med och bestämma lekarna
Det kunde ha varit bättre om ni pratade om våld snabbare men annars har det varit bra här. Tack för eran hjälp.	Jag är glad och tacksam att jag fått all hjälp.	Tack för allt.
Tack för att jag fick börja här ens	Vill stå i kö och kanske gå i grupp igen	Vill gärna gå i grupp igen

DEL 3. Kommunredovisning 2018⁴

Följande avsnitt redovisar resultatet uppdelat på de sex kommunerna som har haft barngruppsverksamheter under 2018.

Den vanligaste typen av gruppverksamhet i kommunerna 2018 var ”Barn till separerade föräldrar” (35 barn). Gävle, Bollnäs och Söderhamn har haft grupper för ”Barn till missbrukande föräldrar”. Gävle har haft grupp för ”Barn som bevittnat våld” och grupp för ”Barn till föräldrar med psykisk ohälsa ” (tabell 18).

För 2018 totalt noteras 109 barn i gruppverksamheter i länets kommuner, något färre barn i jämförelse med 2017 (135 barn) (tabell 17).

Tabell 17. Antal barn i gruppverksamheter efter kommun 2018. 2017 inom parentes.

	Missbruk i familjen	Psykisk ohälsa i familjen	Bevittnat våld i familjen	Barn till separerade föräldrar	Missbruk/psykisk ohälsa	Annan grupp (ex. barn i familjehem)	Totalt 2018
Sandviken	0 (0)	0 (4)	0 (0)	5 (0)	19 (10)	- (-)	24 (14)
Gävle	6 (24)	16 (24)	16 (5)	10 (10)	- (-)	- (-)	48 (63)
Söderhamn	13 (7)	0 (0)	0 (0)	2 (8)	- (-)	0 (9)	15 (24)
Bollnäs	2 (2)	0 (0)	0 (0)	4 (11)	2 (-)	- (11)	8* (24)
Ovanåker	0 (0)	0 (0)	0 (0)	6 (5)	- (-)	- (-)	6*(5*)
Hudiksvall	0 (0)	0 (0)	0 (0)	8 (5)	- (-)	- (-)	8 (5*)
Totalt	21 (33)	16 (28)	16 (5)	35 (39)	21 (10)	0 (20)	109 (135)

*Data för en termin.

Den totala genomsnittliga medelåldern på barnen som deltagit kommunernas gruppverksamheter 2018 är 11 år (10,84). För enskilda kommuner 2018 noteras, som exempel, en medelålder för Söderhamn på drygt 11 år (11,33) (tabell 18).

Tabell 18. Ålder. Kommuner. 2018 jämfört 2017. Ålder (medelålder).

	Medelålder 2018	Antal 2018	Medelålder 2017
Sandviken	10,92	24	12,57
Gävle	10,92	48	10,49
Söderhamn	11,33	15	12,17
Bollnäs	10,38	8	10,54
Ovanåker	9,83	6	9,60
Hudiksvall	10,50	8	12,20
Totalt	10,84	109	11,04

⁴ Observera att det är vanskligt att jämföra mellan kommuner pga. den ojämna fördelningen av antalet barn.

Tabell 19 redovisar könsfördelningen i grupperna per kommun för 2018, 2017 inom parentes. Som exempel, för Sandviken noteras 7 pojkar och 17 flickor i gruppverksamheten under 2018, i jämförelse med 5 pojkar och 9 flickor under 2017 (tabell 19).

Tabell 19. Kön. Kommuner. 2018. 2017 antal inom parentes. Antal.

	Pojke	Flicka	Totalt
Sandviken	7 (5)	17 (9)	24 (14)
Gävle	15 (22)	33 (41)	48 (63)
Söderhamn	1 (11)	14 (13)	15 (24)
Bollnäs	2 (8)	6 (16)	8 (24)
Ovanåker	2 (4)	4 (1)	6 (5)
Hudiksvall	3 (2)	5 (3)	8 (5)
Totalt	30 (39)	79 (61)	109 (135)

Totalt bor flest barn hos biologisk förälder + styvförälder (31 barn) följt av växelvis boende hos mamma/pappa (30 barn). För 2018 noteras, som exempel, att i Gävle bor 15 barn hos en ensamstående mamma och 11 barn i växelvis boende (tabell 20).

Tabell 20. Hur bor barnet? Kommuner. 2018. Antal.

	Hur bor barnet?						Totalt
	Båda föräldrar	Förälder + styvförälder	Ensamstående mamma	Ensamstående pappa	Växelvis boende	Familjehem/ Annan familjesituation	
Sandviken	2	8	2	2	6	3	23*
Gävle	6	10	15	3	11	3	48
Söderhamn	0	5	2	0	5	3	15
Bollnäs	1	3	1	0	3	0	8
Ovanåker	0	1	2	0	2	1	6
Hudiksvall	0	4	0	1	3	0	8
Totalt	9	31	22	6	30	10	108

*Bortfall=1

Totalt för alla kommuners gruppverksamheter 2018 var de flesta barn i åldern 7–12 år (antal 75). För Söderhamn noteras, av 15 barn i gruppverksamheten var 10 st. mellan 7–12 år (tabell 21).

Tabell 21. Åldersgrupp. Kommuner. 2018. Antal.

	Åldersgrupp				Totalt
	0 - 6 år	7 - 12 år	13 - 16 år	17 - 20 år	
Sandviken	4	10	10	0	24
Gävle	0	34	13	1	48
Söderhamn	0	10	4	1	15
Bollnäs	0	8	0	0	8
Ovanåker	0	6	0	0	6
Hudiksvall	0	7	1	0	8
Totalt	4	75	28	2	109

De flesta av barnen i länets kommuner erhöll information om gruppverksamheten via *socialtjänsten* följt av *skolan*. T.ex. av de 48 barn i Gävle som gick i grupp erhöll mer än hälften, 26 barn, information via socialtjänsten (tabell 22).

Tabell 22. Information om barngruppen. Kommuner. 2018. Antal

	Information om barngruppen				Totalt
	Genom socialtjänsten	Genom skolan	Genom min släkt/bekanta/kompisar	Genom annan	
Sandviken	10	8	0	3	21*
Gävle	26	8	8	6	48
Söderhamn	7	3	3	2	15
Bollnäs	3	2	1	2	8
Ovanåker	4	1	0	1	6
Hudiksvall	2	0	3	3	8
Totalt	52	22	15	17	106

*Bortfall=3

Har barnen ytterligare stödinsatser, förutom deltagande i gruppverksamheterna? 43 % (47 av 109) har inte några kompletterande stödinsatser parallellt med deltagande i barngrupp. Som exempel, i Gävle noteras att av 48 barn som deltagit i barngrupp har 21 barn (44 %) inte några andra stödinsatser. Barnen har i genomsnitt närmare *en* ytterligare stödinsats (0,72) (se kolumn medelvärde). Vi noterar bl.a. att barnen som deltar i gruppverksamhet i Sandviken i genomsnitt har *en* kompletterande stödinsats (0,96) förutom deltagande i grupp (tabell 23).

Tabell 23. Får barnet stödinsatser från någon annan? Kommuner. 2018. Antal. Medelvärde.

	Andra stödinsatser, antal							Antal barn	Antal stödinsatser medelvärde
	Nej	Socialtjänst	BUP	Barn-Hab.	Stöd i skolan	Barn och familje-hälsan	Annan hjälp		
Sandviken	7	10	2	0	9	1	0	24	0,96
Gävle	21	7	7	1	13	1	5	48	0,71
Söderhamn	4	5	2	0	4	1	0	15	0,80
Bollnäs	4	2	1	0	3	1	0	8	0,88
Ovanåker	5	0	0	0	0	1	0	6	0,17
Hudiksvall	6	1	0	0	1	0	0	8	0,25
Totalt	47	25	12	1	30	5	5	109	0,72

De vanligaste problemen i barnens familjer är separationskonflikter mellan föräldrar (antal 53) samt missbruk hos förälder och psykiska problem i familjen (antal 44). För 2018 finner vi att det i genomsnitt förekommer närmare *två* problem (1,55) i barnens familjer (se kolumn medelvärde). Som exempel, för Sandviken noteras att barnen i genomsnitt har mer än *två* samtida problem (2,25) i sina familjer (tabell 24).

Tabell 24. Problem i familjen. Kommuner. 2018. Antal. Medelvärde.⁵

	Problem i familjen					Antal barn	Antal problem medelvärde
	Missbruk i familjen	Psykiska problem i familjen	Våld mellan vuxna i hemmet	Föräldrar som skiljt sig och inte kommer överens	Andra problem i familjen		
Sandviken	14	12	4	16	9	24	2,25
Gävle	11	19	17	15	5	48	1,40
Söderhamn	12	1	0	4	2	15	1,27
Bollnäs	2	0	0	4	2	8	1,00
Ovanåker	4	1	0	6	0	6	1,83
Hudiksvall	1	0	1	8	0	8	1,25
Totalt	44	33	22	53	18	109	1,55

Nedanstående tabeller (tabell 25 och 26) redovisar för medelvärdet utifrån barnens bedömningar i enkäten om värdet med att gå i gruppen under 2018. Ju närmare värdet 5,0 desto bättre ”betyg”.

Som exempel, finner vi att barnen som gått i grupp i Gävle har gett värdet 4,60 rörande frågan ”Jag har blivit lyssnad till i gruppen”, i jämförelse med 2017 då värdet på samma fråga var 4,57, vilket innebär ett något förbättrat medelvärde (tabell 25).

Tabell 25. Om att gå i gruppen. 2018 jämfört 2017. 1 = Mycket dåligt, 5 = Mycket bra. Medelvärde.

	Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp		Jag har blivit lyssnad till i gruppen		Det har varit bra att träffa andra barn med liknande erfarenheter	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Sandviken	4,48	4,57	4,35	4,57	4,79	4,57
Gävle	4,60	4,57	4,83	4,70	4,77	4,70
Söderhamn	5,00	4,75	5,00	4,92	4,93	4,82
Bollnäs	3,86	4,33	4,57	4,67	4,57	4,67
Ovanåker	4,50	4,80	4,50	5,00	4,33	5,00
Hudiksvall	4,25	3,00	4,50	3,40	4,00	3,40
Totalt	4,55	4,51	4,69	4,68	4,70	4,60

⁵ Notera att vissa barn har angett mer än ett problem.

Barnen fick även besvara frågor i enkäten rörande upplevda effekter *efter* att ha deltagit i gruppverksamheterna. Vi finner där, till exempel, att barnen som gått i grupp i Gävle 2018 har gett ett gott betyg rörande frågan ”Lättare att uttrycka mina känslor...” (4,02), vilket är ett förbättrat värde i jämförelse med 2016 (3,90) (tabell 26).

Tabell 26. *Efter gruppen. 2018 i jämfört med 2017. 1 = Mycket dåligt, 5 = Mycket bra. Medelvärde.**

	Vet mer om missbruk/ psykisk ohälsa/ våld/konflikter mellan vuxna		Lättare att säga vad jag tycker till mina föräldrar nu		Lättare att be om hjälp när jag behöver det		Lättare uttrycka mina känslor efter att jag gått i gruppen		Tänker mer på mig själv och vad jag behöver		Lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar	
	- 18	- 17	- 18	- 17	- 18	- 17	- 18	- 17	- 18	- 17	- 18	- 17
Sandviken	3,74	3,79	3,30	3,57	3,65	4,14	3,70	3,79	3,52	3,64	3,70	3,64
Gävle	3,92	3,83	3,83	3,85	4,06	3,95	4,02	3,90	3,67	3,77	3,62	3,76
Söderhamn	4,53	3,95	3,67	3,83	3,87	3,92	3,87	4,08	4,07	3,62	3,80	3,67
Bollnäs	3,33	2,54	4,13	3,29	3,86	3,04	3,57	3,50	3,57	3,17	4,29	2,96
Ovanåker	4,17	3,80	3,33	3,20	3,67	4,00	3,33	4,40	3,50	3,40	3,33	4,00
Hudiksvall	3,75	1,80	4,00	1,20	3,88	2,20	4,25	1,60	3,88	1,40	3,00	1,00
Totalt	3,93	3,53	3,70	3,59	3,90	3,74	3,88	3,79	3,69	3,52	3,67	3,50

*Bortfall=2

Några av barnen i gruppverksamheterna har föräldrar som även går i föräldragrupp som omfattar samma problemområden som barnens gruppverksamheter.

Av barnenkäten framgår att både Gävle och Sandviken erbjuder föräldragrupper. 10 % av barnen (11 av 108) uppger att deras föräldrar går i föräldragrupp, på samma ställe som barnet eller på annat ställe (tabell 27).

Tabell 27. *Antal barn vars föräldrar går i föräldragrupp. Kommuner. 2018. Antal.*

	Går dina föräldrar i grupp nu?				Totalt
	Nej	Ja, föräldragrupp, på samma ställe som jag	Ja, grupp för föräldrar på annat ställe	Vet ej	
Sandviken	13	1	4	5	23
Gävle	39	6	0	3	48
Söderhamn	15	0	0	0	15
Bollnäs	7	0	0	1	8
Ovanåker	6	0	0	0	6
Hudiksvall	7	0	0	1	8
Totalt	87	7	4	10	108

*Bortfall=1

Sammanfattning

Barnstödsgrupperna i de flesta av Gävleborgs kommuner är idag en etablerad verksamhet. Sammanställningen över länets kommuners barngrupper 2018 visar att grupper för *barn till separerade föräldrar* är den vanligaste i länets kommuner följt av grupp för *barn till missbrukande föräldrar*. Barnen som deltar i grupp är i genomsnitt 11 år, fler flickor än pojkar, de flesta barnen bor med en biologisk förälder + styvförälder eller växelvis hos sin mamma/pappa. För många av barnen är det första gången man deltar i en gruppverksamhet. 43 % av barnen är inte aktuella för några andra stödsinsatser, för de barn som har andra insatser är *stöd inom socialtjänsten* eller *skolan* de vanligaste insatserna.

Att verksamheten är betydelsefull för de barn som deltar visar de höga betyg som barnen ger den i enkäten. Barnen tycker överlag att gruppen varit till stor hjälp. Det man är allra mest nöjd med är att bli lyssnad på och att få träffa andra barn med liknande erfarenheter. Man lär sig även strategier i att bättre kunna hantera sin frustration över tillståndet i sin familj.

”Att få veta hur andra har det”

”Att jag har fått ur mig det dåliga som har hänt i mitt liv”

”Jag har kunnat tänka på annat än att mamma är ledsen”

”Det var kul att gå här för det har gjort det enklare att prata om mina känslor”

Thomas Lindstein⁶ sammanfattar sin forskning om barn som deltagit i Ersta Vändpunktens barngrupper så här: ”Det viktigaste för barnen var att; komma ifrån, prata med likasinnade, dela erfarenheter och öde med andra. Detta var i sig identitetsskapande och bidrog till ett påtagligt ökat självförtroende hos barnen”.

Mörkertalet är stort kring hur många av Sveriges barn som växer upp i hem där någon vuxen har ett missbruk. Enligt en kartläggning som Statens folkhälsoinstitut genomfört är det närmare 16 procent av papporna och närmare åtta procent av mammorna som lever med sina barn, som har en riskabel alkoholkonsumtion⁷

Mörkertalet är lika stort vad gäller hur många barn som utsätts för att bevittna våld i familjen. Vissa försök har gjort för att uppskatta antalet barn som bevittnat våld i hemmet. Ett exempel är Rädda Barnen vars beräkningar visar att mellan 85 000 till 190 000 barn växer upp i familjer där våld ingår som en del av vardagen.⁸

En framtida utmaning för länets kommuner är att marknadsföra gruppverksamheten så att fler barn ges möjlighet att delta i grupp. Idag kommer de flesta barnen via socialtjänsten, släkt eller bekanta och förhållandevis få via skolan. Det finns således ett ständigt behov av att informera om barngruppernas existens dels internt inom socialtjänsten men framförallt externt gentemot skolan, hälso- och sjukvården och allmänheten. Finns andra sätt för kommunerna att nå ut med information till verksamheter som möter barn i sin vardag? På vilket sätt kan man utveckla marknadsföringen ut mot kommunmedborgarna?

⁶ Allmänna Barnhuset, 2001. Någon måste sätta ned foten... När föräldrar inte kan enas om vårdnad, boende och umgänge.

⁷ Barn och unga i familjer med missbruk. (2009). Socialstyrelsen.

⁸ SOU 2005:43

Bilaga 1. Enkät för barn och ungdomar

Vi vill gärna veta vad Du har tyckt om att gå i grupp. Detta hjälper oss att förbättra vårt arbete.

1) Pojke eller flicka? ☐ Pojke ☐ Flicka	2) Hur gammal är du? Ålder: <input type="text"/>
3) Hur bor du? ☐ Bor med båda mina föräldrar ☐ Bor med en förälder + styvförälder ☐ Bor med ensamstående mamma ☐ Bor med ensamstående pappa ☐ Bor växelvis hos mina föräldrar ☐ Bor i familjehem – hos släktingar ☐ Bor i familjehem – hos andra vuxna ☐ Annat boende	4) Hur fick du/ni i familjen reda på barngruppen? ☐ Genom socialtjänsten ☐ Genom skolan ☐ Genom min släkt/bekanta/kompisar Genom annan – vilken då? <input type="text"/>
5) Får du hjälp från någon annan? (flera alternativ) ☐ Nej, ingen annan hjälp ☐ Ja, annan hjälp inom socialtjänsten ☐ Ja, BUP (Barnpsykiatri) ☐ Ja, Barnhabiliteringen ☐ Ja, stöd i skolan ☐ Ja, Barn och Familjehälsan Annan hjälp – från vem? <input type="text"/>	6) Vilket/vilka problem finns i din familj? ☐ Missbruk ☐ Psykiska problem ☐ Våld mellan vuxna i hemmet ☐ Föräldrar som skiljt sig och inte kommer överens ☐ Andra problem Andra problem – vilka då? <input type="text"/>
7) Vilken grupp har du just avslutat? ☐ Missbruk ☐ Psykisk ohälsa ☐ Upplevt våld ☐ Barn till separerade föräldrar Annan grupp – vilken då? <input type="text"/>	8) Har du tidigare gått i grupp? (fler alternativ) ☐ Nej, har aldrig tidigare gått i grupp ☐ Ja, grupp Missbruk ☐ Ja, grupp Psykisk ohälsa ☐ Ja, grupp Upplevt våld ☐ Ja, grupp Barn till separerade föräldrar ☐ Ja, annan grupp Annan grupp – vilken? <input type="text"/>
9) Går din manna/pappa/styvförälder i grupp nu? ☐ Nej ☐ Ja, föräldragrupp, på samma ställe som jag ☐ Ja, grupp för föräldrar på annat ställe ☐ Vet ej	

Om att gå i gruppen

Här kommer ett antal påståenden. Håller du med om påståendet eller inte, så talar du om detta via att kryssa i rutorna.

10) Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp. ☐ Instämmer inte alls ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ Instämmer helt
11) Jag har blivit lyssnad till i gruppen. ☐ Instämmer inte alls ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ Instämmer helt
12) Det har varit bra att träffa andra barn/ungdomar med liknande erfarenheter. ☐ Instämmer inte alls ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ Instämmer helt

Efter gruppen

13) Nu vet jag mera om missbruk/psykisk sjukdom/våld eller konflikter mellan vuxna.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

14) Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina föräldrar nu

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

15) Nu har jag lättare att be om hjälp när jag behöver det.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

16) Jag kan lättare uttrycka mina känslor efter att jag gått i gruppen.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

17) Jag tänker mer på mig själv och vad jag behöver.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

18) Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

Skriva fritt

Här får du skriva fritt om vad du tyckte var bra med att gå i grupp och vad som du skulle vilja ändra på.

19) Vad är Du mest nöjd med när det gäller att gå i gruppen?

20) Vad skulle kunna vara bättre med gruppen?

21) Har Du något mer som du vill säga?

Tack för dina svar!

Att öka kunskapen om barnen i gruppverksamheter 2018

Beställ arbetsrapporten från:
fou.valfard@regiongavleborg.se
FoU Valfärd – Region Gävleborg
Gävle sjukhus, ingång 11
801 87

Arbetsrapport 2019:2

